

Scenariusz lekcji:

Rządzenie, wpływ? Czym jest samorząd uczniowski?

Autor: Katarzyna Karwacka

Tytuł: Przedmiot: Historia i społeczeństwo (zgodnie z podstawą programową)

Podstawa programowa: Treści nauczania – wymagania szczegółowe: „uczeń charakteryzuje życie szkolnej społeczności, w tym rolę samorządu uczniowskiego”

Poziom edukacyjny: Szkoła podstawowa, klasy IV-VI (II etap edukacyjny)

Cel zajęć:

- Zrozumienie przez uczniów pojęcia samorządu uczniowskiego oraz jego roli.
- Zachęcenie uczniów do zainteresowania się tematyką aktywności w szkole.

Osiągnięcia ucznia. Uczeń:

- rozumie, czym jest samorząd uczniowski
- rozumie oraz wymienia poszczególne role istnienia i działalności samorządu uczniowskiego
- podaje przykłady działalności samorządu uczniowskiego.

Metody i formy pracy:

- Burza mózgów,
- praca w grupach,
- mapa mentalna,
- gra w skojarzenia.

Materiały pomocnicze:

- piłka,
- kolorowe kartki,
- flamastry, długopisy,
- flipchart,
- narysowana mapka szkoły (3 egzemplarze).

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Przebieg lekcji

I Faza wprowadzająca – od 5 do 10 minut

Przywitaj uczniów i zaproś ich do ustawienia się w kółku. Poproś, aby rzucali do siebie piłkę. Osoba, która złapie piłkę musi podać swoje skojarzenie ze słowem, które powiedział jego poprzednik. Rozpocznij grę, rzucając piłkę do wybranego ucznia i mówiąc: władza. Pozostaw dzieci w kółku i zapisuj na flipcharcie ich skojarzenia, tworząc mapę myśli.

W wypadku, gdy dzieci nie będą miały pomysłu na dalsze skojarzenia albo ich skojarzenia zaczną być zupełnie nie związane z tematem zajęć, włączaj się do zabawy. Warto dopilnować, aby padło jak najwięcej słów związanych z władzą, rządzeniem. Przykładowa mapa skojarzeń – **załącznik 1**
UWAGA! Należy pamiętać, aby na koniec zabawy wszystkie słowa zostały wyjaśnione uczniom w sposób dopasowany do ich wieku.

II Faza realizacyjna – czas: 25 minut

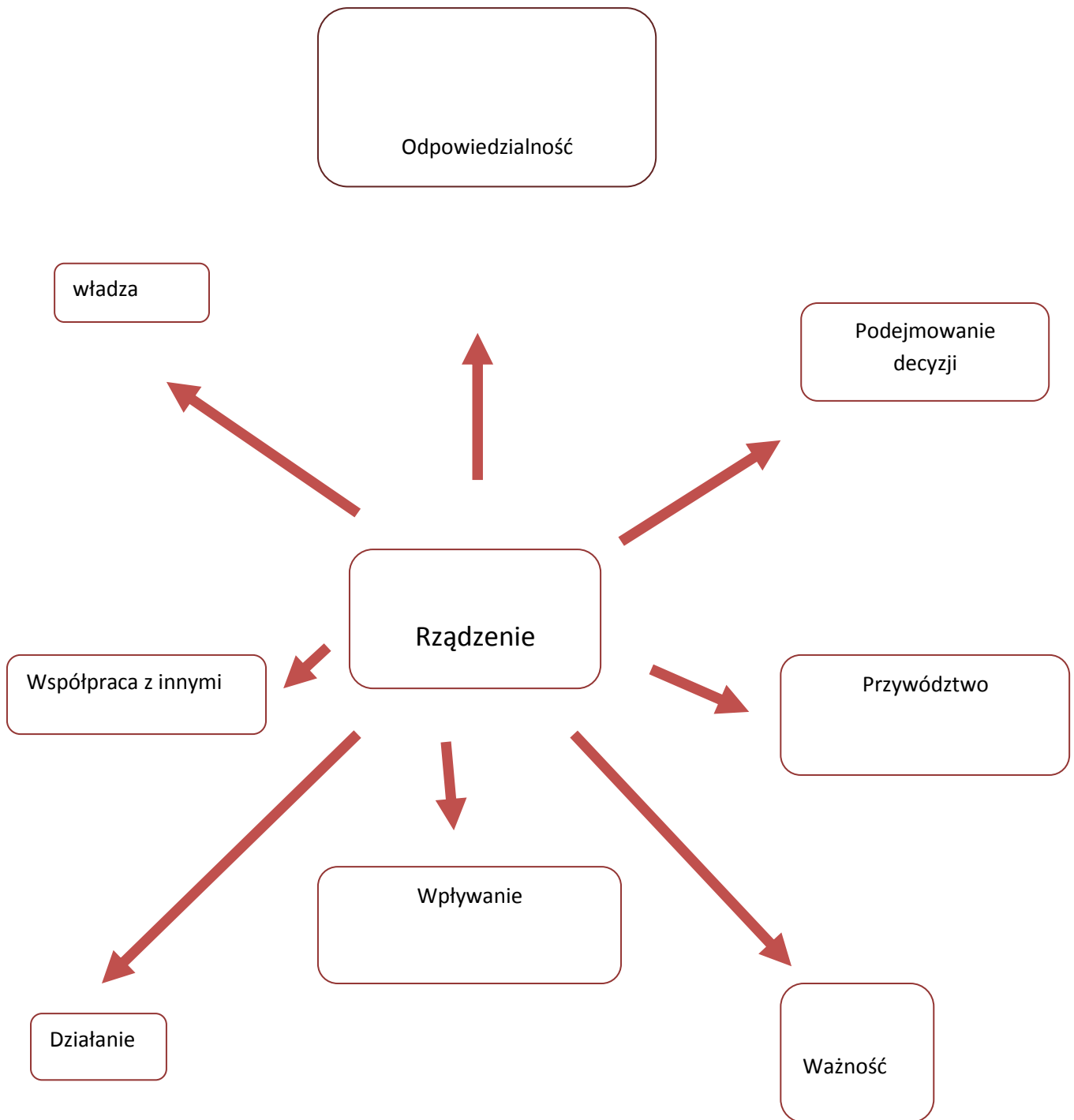
- Korzystając z notatek zapisanych na flipcharcie zapytaj uczniów, czy wiedzą, kto rządzi w szkole? Jeżeli uczniowie nie będą mieli pomysłu, zapisz na flipcharcie hasła: dyrekcja, nauczyciele, uczniowie. Podziel uczniów na trzy grupy i poproś, aby wspólnie zastanowili się w grupach, jak te osoby wpływają na szkołę i jak w niej rządzą. Pomoc: **załącznik nr 2**
- Zapytaj uczniów, czy w ich szkole istnieje i działa samorząd uczniowski. Jeżeli tak, to poproś, aby wyjaśnili, czym on jest i jakimi sprawami się zajmuje. Możliwe, że uczniowie jako samorząd uczniowski postrzegają jego reprezentację. Wyjaśnij, że zgodnie z prawem samorządem uczniowskim są wszyscy uczniowie w szkole. Podkreśl, że wszyscy uczniowie mają prawo do wpływanie na to, co się dzieje w ich otoczeniu szkolnym. Zapis ustawy o systemie oświaty art. 55 w **załączniku nr 3**.
- Podziel uczniów na trzy grupy. Każda z nich dostaje narysowaną mapkę szkoły, na której wyszczególnione są sale lekcyjne, pokój nauczycielski, gabinet dyrekcji, korytarz z tablicami na ścianach itp. Każda z grup sugerując się mapką, ma za zadanie opisać, co może zrobić samorząd uczniowski, żeby te miejsca lepiej służyły uczniom? Z kim może współpracować, w jaki sposób, aby osiągnąć swój cel? Poproś każdą z grup o przedstawienie swoich pomysłów. Schemat organizacyjny i źródła mapek w **załączniku nr 4**.

III Faza podsumowująca - czas: 10 minut

- Zachęć uczniów, aby powtórzyli, czym może zajmować się samorząd uczniowski w szkole. Podkreśl, że uczniowie mogą mieć realny wpływ, na to, co dzieje się w ich szkole. Poproś, aby w domu samodzielnie przygotowali listę rzeczy, które by chcieli zmienić w szkole albo wprowadzić. W jaki sposób mogliby to osiągnąć i z kim powinni współpracować, aby odnieść sukces? Rozdaj im przygotowane przykładowe zadania wraz z opisem (**załącznik nr 5**). Wersja alternatywna: Poproś uczniów, aby na następne zajęcia dopracowali mapkę szkoły.
- Podziękuj za udział w lekcji.

Załącznik nr 1 Przykładowa mapa skojarzeń

Załącznik nr 2 Pomoce do przygotowania dyskusji o tym kto rządzi w szkole

Władza - stosunek społeczny między jednostkami, grupami lub między jednostką a grupą, polegający na tym, że jedna ze stron może w sposób trwały i uprawniony zmuszać stronę drugą do określonego postępowania i ma środki zapewniające kontrolę tego postępowania

Wpływ - władza to możliwość wywierania wpływu, czyli oddziaływania na innych (np. na ich działania, decyzje, opinie). Wpływ jest tym silniejszy im większy dana osoba ma autorytet.

Podjęcie decyzji – proces polegający na zbieraniu i przetwarzaniu informacji o przyszłym działaniu

Współpraca – zdolność tworzenia więzi i współdziałania z innymi, umiejętność pracy w grupie na rzecz osiągania wspólnych celów, umiejętność zespołowego wykonywania zadań i wspólnego rozwiązywania problemów.

Samorząd – niezależne od nadrzędnej władzy decydowanie o własnych sprawach, wykonywanie funkcji uzupełniających w stosunku władz np. szkoły, zakładu produkcyjnego, władz państwowych

Szkołą kieruje **dyrektor**, który jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej. Dyrektor sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą uczącą się w szkole.

Art. 7 ust. 1 Karty Nauczyciela

Dyrektor szkoły odpowiedzialny jest w szczególności za:

- dydaktyczny i wychowawczy poziom szkoły;
- realizację zadań zgodnie z uchwałami rady pedagogicznej i rady szkoły, podjętymi w ramach ich kompetencji stanowiących, oraz zarządzeniami organów nadzorujących szkołę;
- **tworzenie warunków do rozwijania samorządnej i samodzielnej pracy uczniów i wychowanków;**
- zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym;
- zapewnienie w miarę możliwości odpowiednich warunków organizacyjnych do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Art. 7 ust. 2 Karty Nauczyciela

Szkołą lub placówką kieruje nauczyciel mianowany lub dyplomowany, któremu powierzono stanowisko dyrektora.

Art. 36 ust. 1 ustawy o systemie oświaty

Dyrektor szkoły lub placówki w szczególności:

- kieruje działalnością szkoły lub placówki oraz reprezentuje ją na zewnątrz,
- sprawuje nadzór pedagogiczny (...),
- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne,
- realizuje uchwały rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej, podjęte w ramach ich kompetencji stanowiących,
- dysponuje środkami określonymi w planie finansowym szkoły lub placówki zaopiniowanym przez radę szkoły lub placówki i ponosi odpowiedzialność za ich prawidłowe wykorzystanie, a także może organizować administracyjną, finansową i gospodarczą obsługę szkoły lub placówki,
- wykonuje inne zadania wynikające z przepisów szczególnych,
- współdziała ze szkołami wyższymi oraz zakładami kształcenia nauczycieli w organizacji praktyk pedagogicznych,
- odpowiada za właściwą organizację i przebieg sprawdzianu i egzaminów (...), przeprowadzanych w szkole lub placówce,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie lub wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły lub placówki.

Art. 39 ust. 1 ustawy o systemie oświaty

Dyrektor szkoły lub placówki w wykonywaniu swoich zadań współpracuje z radą szkoły lub placówki, radą pedagogiczną, rodzicami i samorządem uczniowskim.

Art. 39 ust. 4 ustawy o systemie oświaty

Źródło: <http://www.oswiata.abc.com.pl>

Załącznik nr 3

Ustawa o systemie oświaty

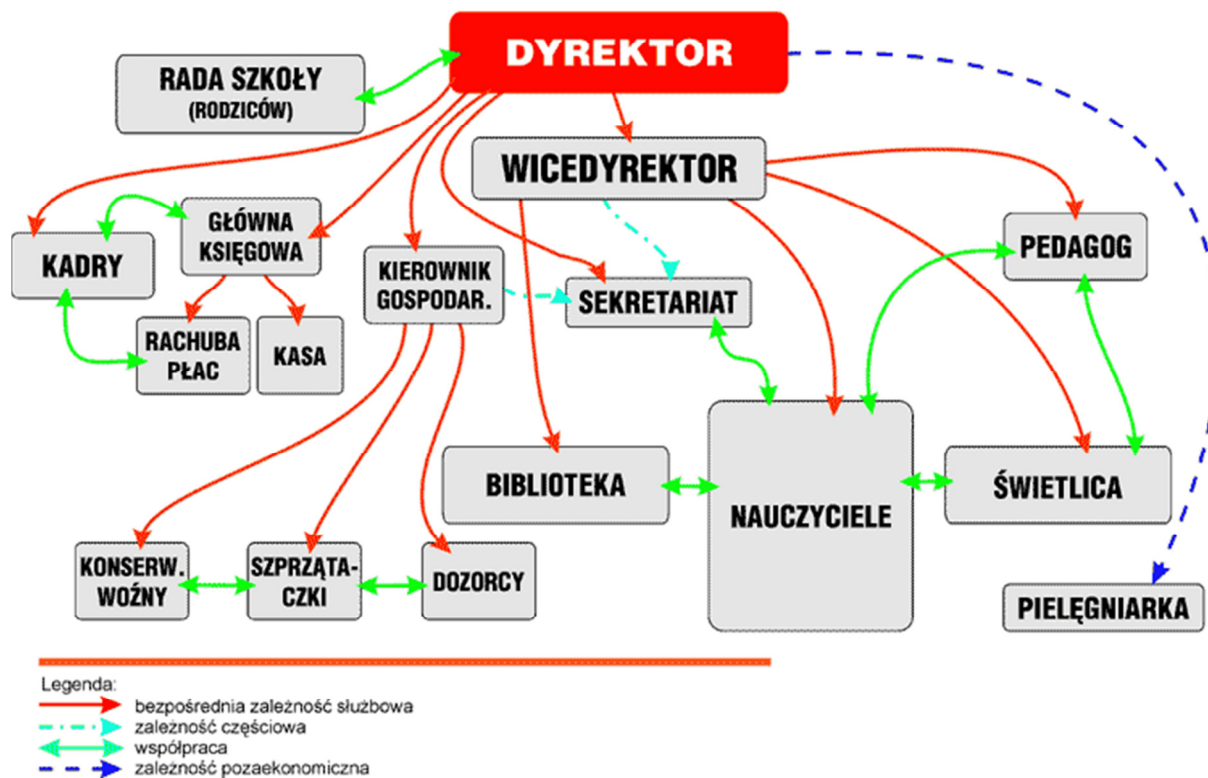
Art. 55.

1. W szkole i placówce działa samorząd uczniowski, zwany dalej „samorządem”.
2. Samorząd tworzą wszyscy uczniowie szkoły lub placówki.
3. Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.
4. Regulamin samorządu nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki.
5. Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:
  - 1) prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
  - 2) prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;
  - 3) prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;
  - 4) prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;
  - 5) prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi, w porozumieniu z dyrektorem;
  - 6) prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

Załącznik nr 4

SCHEMAT STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ SZKOŁY

Źródło: pokojnauczycielski.blox.pl

Załącznik nr 5. Planowanie działań samorządu uczniowskiego

Przykład.

Cel: Ustalenie listy i tematów zajęć pozalekcyjnych w szkole.

Jak to zrobimy?: spotkanie dyskusyjne

Z kim będziemy współpracować?: Nauczyciele, dyrekcja, wszyscy uczniowie

Cel:

.....

Jak to zrobimy?:

.....

Z kim będziemy współpracować?:

.....

Cel:

.....

Jak to zrobimy?:

.....

Z kim będziemy współpracować?:

.....